ԱԽԵՏԱՓԵՐ

«Ա.ՀԱՒ. ԵՍ ՉԵԶԻ ՄԵԾ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ»: ՂՈՒԿ. Բ. 10

ՀԱՏՈՐ 25. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ. 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1872. ԹԻՒ 43

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վերստին Ծնունդ: — Ո՞վ կրնայ մեղաց Թողութիւն տալ: — Տղայոց դաստիարակութիւնը: — Հայր Հիաչենի առնանութիւնը: — Աղօթքի ժողով: — «Որդեակ, դնա այսօր այգիս մէջ գործէ... Անիկա պատասխան տո ւաւ ու ըսաւ, կ'երթամ, տէր, չգնաց»: —Քաղաքական լուրեր: — Սխալման մը ուղղութիւնը: — Շուկայի գիներ:

ՎԵՐՍՏԻՆ ԾՆՈՒՆԴ

ԱՍՏՈՒԱԾՈՅ թագաւորութիւնը մըտնելու համար վերստին ծնանիլ պէտք ըլլալուն նկատմամբ Քրիստոսի Տեառն մերոյ ըսածն առ Նիկոդիմոս՝ ամէն մարդու համար խնամով միտ դնելու արժանի է: Քրիստոսի խօսքերն են՝ «Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, թէ որ մէկ մարդ մը նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել» (Յովհ. Գ. 3): Փիլ մը եւռքը նոյնը կը կրկնէ ուրիշ բառերով, ըսելով, «Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, թէ որ մէկ մարդ մը չուրբն ու հոգիէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել» (Անդ. համար 5):

Այս խօսքերուն նշանակութիւնը հասկնալու համար՝ նախ քննելու ենք թէ «Աստուծոյ թագաւորութիւնը», և անիկա «տեսնել» կամ անոր մէջ «մտնել» խօսքերով ինչ ըսել կ'ուզուի: Դիտենք թէ Աստրիոյ կամ Բուսիոյ կամ Թուրքիոյ թագաւորութիւն ըսելով ինչ կը հասկցուի: Զորօրինակ, Աստրիոյ մէջ կայ 32 միլիոն ժողովուրդ որ այն երկրին կայսեր հպատակ են, անոր տէրութեանը օրէնքներուն կը հնազանդին և կը վայելեն այն տէրութեան առանձնաշնորհութիւնները, կամ թէ ըսենք՝ անոնց կեանքն ու ստացուածքը Աստրիոյ կառավարութեան պաշտպանութեանը ներքև են: Ասիկա է Աստրիոյ թագաւորութիւնը:

Աստուծոյ թագաւորութիւնը քանի մը նկատմամբ ամենևին նման չէ այս աշխարհիս թագաւորութիւններուն: Աստուծոյ թագաւորութիւնը Աստրիոյ, Բուսիոյ և Թուրքիոյ պէս նիւթական սահմաններ չունի: Անոր հպատակները մէկ կամ երկու կամ երեք մարդկային ցեղերու վերաբերեալ ժողովուրդներէ բաղկացեալ չեն, ինչպէս են երկրիս թագաւորութեանց չատերուն հպատակները, բայց և այնպէս Աստուծոյ թագաւորութիւնն ալ թագաւորութիւն մըն է, ունի իր Իշխանը կամ Օրէնսդիրը որ է Աստուած, ունի նաև իր յատուկ օրէնքները, և անոնք ծանուցուած են Սուրբ Գրոց մէջ, Ունի և իր առանձնաշնորհութիւնները: Անոր հպատակները կը գտնուին այն առեղաղը Իշխանին խնամոյն ու պաշտպանութեանը ներքև, և անոր չնորհքները կը վայելեն: Այս թագաւորութիւնը տեսնել կամ անոր մէջ մտնելն է անոր հպատակներէն մէկն ըլլալ, անոր օրէնքներն ընդունելով հնազանդիլ անոնց, և այսպէս անոր Իշխանին խնամոյ և պաշտպանութեանը ներքև գալ և վայելել անոր չնորհքները:

Ո՛վ կը վերաբերի այս թագաւորութեան. անտարակոյս ոչ բոլոր անոնք որ քրիստոնէի անուն ունին, քանզի կան հաղարներով մարդիկ որ այն անունը կը կրեն, բայց չեն հնազանդիր այն թագաւորութեան օրէնքներուն: Անոնք կը հնազանդին իրենց ազդին կամ ժողովուրդին սովորութիւններուն, իրենց պատուոյն կամ շահուն նպաստող բաներու շատ հոգ կը տանին, բայց Աստուծոյ թագաւորութեանն օրէնքներուն չեն հնազանդիր, այն օրէնքներուն չեն հաճիր, ոչ ալ կը ջանան զանոնք սորվելու կամ պահելու. Հարկաւ այսպիսի մարդիկ չեն վերաբերիր Աստուծոյ թագաւորութեանը: Թերևս կը վերաբերին պապական կամ Ցունական կամ Բողոքական եկեղեցւոյ, բայց քանի որ չեն հնազանդիր Աստուծոյ թագաւորութեան օրէնքներուն, չեն կրնար վերաբերիլ Աստուծոյ թագաւորութեանը, ոչ ալ վայելել անոր առանձնաշնորհութիւնները: Այսպիսիք երբէք տեսած չեն այն թագաւորութիւնը, ոչ ալ անոր մէջ մտած, և ասոնց համար, ինչպէս որ ամէն մարդոյ համար ալ, Տէր Յիսուս կ'ըսէ թէ, եթէ նորէն չծնանին, չեն կրնար զայն տեսնել կամ անոր մէջ մտնել: Այլ թէ ինչ կը հասկցուի նորէն ծնանիլ ըսելով, ասիկա գալ թուոյն մէջ պիտի տեսնենք:

«Ո՛Վ ԿՐՆԱՅ ՄԵՂԱՅ ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ ՏԱԼ»

Կիրակնօրեայ դպրոցի մը ուսուցիչը, երբ իր աշակերտներուն կը հարցնէր իրենց դասը որ էր Ղուկ. Ե. 18—26, խնդրեց անոնցմէ Գպիրներուն և Փարիսեցիներուն վերոյիշեալ հատուածին մէջ «Ո՛վ կրնայ մեղայ թողութիւն տալ, բայց միայն Աստուած» հարցմանը պատասխան տալ: Աշակերտներուն մէկը ըսաւ, «Աստուած միայն կրնայ մեղայ թողութիւն տալ»: Ուրիշ մը ըսաւ, «կայս Մարիամ կրնայ մեղայ թողութիւն տալ»: ուրիշ մ'ալ ըսաւ, «Օրհնեալ կայսը կրնայ մեղայ թողութիւն տալ»: Ուսուցիչը պատասխանեց ըսելով. «Արդարև Սուրբ Գիրքը կ'ըսէ թէ Մարիամ մեր Տէրոջը մայրը՝ օրհնեալ է կանանց մէջ, և անիկա մեծ չնորհք գտաւ Աստուծմէ, քանզի ընտրուեցաւ Քրիստոսի մայր ըլլալու. բայց միթէ Սուրբ Գրոց մէջ տեղ մը գըրուած կայ թէ անիկա մեղայ թողութիւն կրնայ տալ»: Աշակերտներէն և ոչ մէկը կրցաւ պատասխան մը տալ

այս հարցման. և վերջապէս ուսուցիչն ըսաւ. «Թող կարդանք ինչ որ Նոյն ինքն Մարիամ կ'ըսէ իր վրայով իր ուրախական երգին մէջ։ (Ղուկ. Ա. 46—55)։ Անոր առաջին խօսքն է. «Իմ անձս կը մեծցնէ Տէրը, և իմ հոգիս ուրախացաւ իմ Փրկիչ Աստուծովս»։ Հոս Մարիամ զԱստուած իր Փրկիչը կը կոչէ. ասիկա ինչ կը նշանակէ. ո՛չ ապաքէն կը նշանակէ թէ Մարիամ չէր կարող ինքզինք փրկել։ Արդ՝ եթէ Մարիամ կարող չէր ինքզինք փրկել, ինչպէս կրնայ փրկել ուրիշները։ Փրկիչ ան է՝ որ մեղքէ և անոր պատժէն կ'ազատէ։ Իսկ Մարիամ վերի խօսքին մէջ կը խոստովանի թէ ինք իր փրկութեանը մասին կարօտ էր Աստուծոյ»։ «Ուրեմն», շարունակեց ուսուցիչը, «մենք ալ այնպէս ընենք ինչպէս որ ըրաւ Մարիամ. Աստուծոյ միայն դիմենք մեր մեղացը թողութիւն և մեղքէն փրկութիւն ընդունելու համար»։

ՏՂԱՅՈՑ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆը

Երբոր ասոնք օրերը ոչ կը դիտուին այնպիսի ծնողք որ թէպէտ իրենց զաւակները դպրոց ղրկելու միջոց ունին, սակայն կամ անհոգութեամբ և կամ անոնց կանուխ արհեստ մը սորվել տալու համար, դպրոց չեն տար զանոնք։ Այսպիսի ծնողաց ինչ ընել պէտք է։ Պատշաճ և իրաւացի չէ՞ որ այսպիսիները կառավարութեան կողմանէ բռնադատուին իրենց զաւակները դպրոց ղրկելու։ Այս հարցման Գերմանացիք «Այո», պատասխան տալով, կը պնդեն թէ ազգին ապահովութիւնը կը պահանջէ այսպէս ընել։ Գերմանիոյ մէջ կրօնական բարեկարգութեան պարագլուխը Լուտեր, ասկէ իբր երեք հարիւր տարի առաջ յիշեալ երկրին քաղաքապետներուն դրած մէկ նամակին մէջ հետևեալ կերպով կը խօսի։ «Եթէ կառավարութիւն մը պատերազմի ժամանակ կրնայ բռնադատել իր հպատակները սուր և հրացան առնելու, որչափ ևս առաւել կրնայ և պարտական է ծնողքները ստիպել իրենց զաւակները դպրոց ղրկելու, քանզի չարութեան և անզգամութեան ոգին դեռ կը ճգնի մեր երկիրը ղրկել իր առաքինի բնակիչներէն։ Ուստի իմ ամէն բանէ աւելի փափաքածս սա է որ մեր մէջ ամէն տղայ կամ ինքնակամ դպրոց երթայ, և կամ կառավարութեան կողմէն բռնաբար ղրկուի»։

Ամերիկայի ժողովուրդը մինչև ցարդ տղաք դպրոց ղրկելու մասին ծնողքները ստիպող օրէնք մը դնել ուզած չէ, քանզի այսպիսի օրէնք մը աղատութեան դէմ կը թուի անոնց։ Բայց տղաք բռնի դաստիարակելու սկզբունքին վրայով գովեստներ շարունակ լսելով, կը յուսացուի թէ Ամերիկայի ժողովուրդն ալ այս սկզբանց համեմատ վարուելու քիչ առենէն հաճութիւն պիտի տայ։ Մխիթը Նորթրօփ անուն մէկը որ Ամերիկայի մէջ դպրոցաց վերատեսուչ էր, և հիմա Ճափոնի մէջ հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ ըլլալու հրաւիրուած է, մօտերս Եւրոպա ըրած ճամբորդութենէն Ամերիկա դառնալով, ըսած է թէ, Գերմանիոյ և ուրիշ տեղերու նչանաւոր անձանց հետ տղաք բռնի դաստիարակելու սկզբունքին վրայ երկայն խօսած և այս մասին անոնց կարծիքները լաւ հասկցած ըլլալով, այն սկզբունքին դէմ իր մտքին մէջ այլ ևս ընդդիմութիւն մնացած չէ, Բրուսիոյ ժողովուրդն այս սկզբունքէն բոլորովին գոհ է։ Անոնք կ'ըսեն թէ «Դաստիարակութիւնն ամենուս համար պէտք և հարկ է»։ Անոնք իրենց զաւակները դպրոց ղրկելն՝ իրենց համար իբր մեծ առանձնաշնորհութիւն մը կը համարին։ Արդարև այս սկզբունքին այնպէս յօժարութեամբ կը հնազանդին, որ չեն զգար անգամ թէ իրենց տղաքը դպրոց ղրկելու բռնադատեալ են։ Վերոյիշեալ անձին վկայութեանը նայելով, Գերմանական մեծ ազգը իբրև եղբայր իրարու հետ միացնող կապը՝ ուրիշ բաներէ աւելի տղայոց ընդհանուր դաստիարակութիւնն է։ Շատոնց ի վեր Բրուսիոյ նշանաբանն է թէ «Ինչ որ ազգի մը կենացը մէջ յառաջ բերել կ'ուզուի, ազգին դպրոցներուն մէջ պարտի սկսուիլ»։ Ազգասիրութիւնը՝ դեռ դպրոցն եղած ատենը տղուն սրտին մէջ յանուած սերման ծաղիկն է։ Այս սկզբունքին պատուղը հիմա կ'ուրախացնէ բոլոր Գերմանիան, և իրենց հայրենեացը հաւատարիմ ըլլալը Գերմանական ժողովուրդին գլխաւոր յատկութիւններէն մէկն եղած է։ Ուստի այսպիսի ազգ մը կրնայ գանգատիլ իր զաւկըները դպրոց ղրկելու բռնադատուած ըլլալուն դէմ։ Այսպիսի խորհուրդ մը անոնց միտքն անգամ չի գար։ Արդարև Բրուսիոյ գինուորութեան օրէնքին դէմ տրտնջացողներ կան, քանզի ամէն երիտասարդ իր տունը և գործը թողլով իբր երեք տարի գինուորական ծառայութեան երթալու բռնադատուած է։ Բայց տղաք դպրոց ղրկելու բռնադատութիւն ըլլալուն դէմ ամենևին գանգատ չկայ։

ՀԱՅՐ ՀԻԱՍԷՆԹԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆը

Հայր Հիասէնթ անուն երևելի Գաղիացի Հռոմէադաւան Քարոզիչ քահանան մօտերս Ամերիկացի տիկնոջ մը հետ ամուսնացաւ։ Այս անձը հրատարակած է նաև նամակ մը, որուն մէջ կը ցուցնէ թէ ինչ պատճառներու համար այսպէս լուծեց չամուսնանալու նկատմամբ ըրած իր վանական ուխտը։ Կ'ըսէ թէ կրնայ մարդ մը ինքզինք բոլորովին Աւետարանին քարոզութեանը տալու համար բոլոր կենացը մէջ կամ ժամանակ մը հրաժարած կենալ ամուսնութենէ։ Բայց թէ այսպիսի ուխտ մը ընելը, և թէ անոր մէջ չարունակելը պէտք է որ ամէն մարդու իր անձնական խղճին և մըտքին որոշումէն կախում ունենայ, ոչ թէ ուրիշներուն կամքէն կամ հրամանէն։

Յիշեալ Քարոզիչ քահանան կ'ըսէ թէ ինք ամուսնանալով, իր այս անձնական իրաւունքը գործադրած եղաւ, և կը պնդէ թէ, թէպէտ այսպէս ընելով Պապական եկեղեցւոյն մէկ կանոնին դէմ գործած է, բայց ոչ Աստուծոյ օրէնքին, ոչ ալ ճշմարիտ քրիստոնէական եկեղեցւոյ էական կանոններէն մէկուն։

Կ'ըսուի թէ ուրիշ երկու քահանայ ալ այս մասին Հայր Հիասէնթի օրինակին հետևած են։

ՍՂՕԹՔԻ ԺՈՂՈՎ

Թիւ 5

Աւետաբերի նախընթաց թիւերուն մէջ ցուցուցինք թէ Սուրբ Գիրքը աղօթքի համար ժողովներ ընելու քաջալերութիւն կուտայ, թէ աղօթքի ժողովքը եկեղեցւոյն վիճակին նշան և եկեղեցւոյն անդամներուն մէջ բարեպաշտութիւն և ջերմեռանդութիւն արծարծելու ազդու միջոց մըն է, և թէ չատ օգտակար կըլլայ անզեղչներուն։

Հիմայ կ'ուզենք յայտնել թէ աղօթքի ժողովները ինչ տեսակ ժողովները ըլլալու են որ այսպէս օգտակար ըլլան, այսինքն կ'ուզենք նկարագրել թէ պատշաճ և օգտակար կերպով կատարուած աղօթքի ժողովը ինչ տեսակ ժողովմը պարտի ըլլալ։

Նախ և առաջ տեսնենք թէ ինչ տեսակ աղօթքի ժողովքը պատշաճ կերպով կատարուած չըլլալով օգտակար չէ։ եթէ աղօթքի համար եղած ժողով մը քարոզի պաշտօնի պէս կատարուած ըլլայ, չատ անգամ օգտակար չըլլար։ Կան եկեղեցիներ որոնց կիրակնօրեայ քարոզի պաշտօնին և շաբաթական աղօթքի ժողովին մէջ տեղը սովորաբար սա տարբերութիւնը միայն կըլլայ որ կիրակի օրուան համար Հովիւը պատրաստութիւն կ'ընէ, բայց շաբաթական ժողովին համար պատրաստութիւն չըներ։ Շատ անգամ Հովիւը կամ Քարոզիչը առաջուց երգերը կամ Սուրբ Գիրքէն կարգալու գլուխը ընտրած չըլլալով շաբաթական աղօթքի ժողովին կուգայ, և պաշտօնը սկսելով անտարբերութեամբ առաջին երգը կ'ընտրէ, և ան երգը երգուածատենը կարդալու գլուխ մը ընտրելով յետոյ ինքը երկայն աղօթք մը կ'ընէ. անկէ ետքը ուրիշ երգ մը կ'երգուի առաջին երգին պէս. անկէ ետքը Հովիւը կամ Քարոզիչը ընտրած գլուխը կը կարդայ և կըսկսի բերնին եկածը խօսիլ։ Ա.յսպէս 30 կամ 40 րոպէ խօսելէն ետքը ամէն մարդ ձանձրացած ըլլալով, եղբայր մը աղօթք մը կընէ, և գուցէ ուրիշ եղբայր մըն ալ քանի մը խօսքեր կը զրուցէ. ան ատենը ժողովը կ'արձակուի քանդի ժամանակը անցած է։ Ասիկայ աղօթքի ժողովմըն է։ Ոչ. ան խօսելու ժողով մըն է. և չատ անգամ խօսիլն ալ չընչին բան մըն է։ Ասանկ ժողովները երբեմն օգտակար կ'ըլլան, բայց երկբայելի է անոնց օգտակարութիւնը։ Ընդհանրապէս օգտակար չեն ըլլար։ Ան բանը աւելի ձեռնակար կ'ըլլայ եթէ անփորձ մարդ մը ժողովքին առաջնորդէ. ասիկայ կ'ուզէ իբրև Հովիւ մը 30 կամ 40 րոպէ խօսիլ, և կը խօսի մինչև որ բոլոր լսողները քնէած յոգնած ու զզուած ըլլալով կը փափաքին որ ժամանակ առաջ ժողովը լմնայ։ Ասիկայ ան օգտակար ժողովը չէ որ առջի Աւետաբերներուն մէջ յիշուեցաւ։ Ասանկ ժողով մը Բրեստոնեաներուն մէջ բարեպաշտութիւն և ջերմեռանդութիւն չաւելցներ. եկեղեցին ի չինութիւն չըբերեր և չըհասատատեր. ոչ ալ կրնայ յուսացուիլ թէ անզեղչներուն դարձի գալուն համար միջոց կըլլայ։

Աւետաբերի համար։

«ՈՐԴԵԱԿ ԳՆԱ ԱՅՍՕՐ ԱՅԴԻՒՍ ՄԷՋ ԳՈՐԾԵ... ԱՆԿԱՅ ՊԱՏՄԱԽԱՆ ՏՈՒԱԼ ՈՒ ԸՍԱՒ՝ Կ'ԵՐԹԱՄ, ՏԷՐ, ԵՒ ՉԳՆԱՅ»

(Մատթ. ԺԱ. 28, 30)։

«Ատուածոյ այդիին մէջ գործելու կերթամ» ըսող երիտասարդ մը՝ այս խոստումն ընելէն ետքը տեսնելով թէ ստակ չհաներու յաջող ճամբայ մը կը բացուի անոր առջին, ակսաւ ինքն իրեն խորհրդով խոկալ։ «Պէտք է», ըսաւ, «որ քիչ մը ստակ ձեռքս պատրաստ ունենամ առաջ, եւ ապա խօսք տամ Ատուածոյ այդին մտնելու. Թերեւս օր մը ժողովուրդէն մերժուիմ, անտեսն դատարկաձեռն ի՞նչ կրնամ ընել։ Եթէ ինծի վիճակուելու ժողովուրդս աղքատ անձինքներէ բաղկացեալ ժողովուրդ մ'ըլլայ, ու անկարող ըլլայ զիս ապրեցնելու, ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ վիճակս։ Եթէ ժողովուրդն հարուստ ըլլայ, բայց իմ քնաւորութիւնս անոնց բնաւորութեանը հակառակ գայ, եւ ստիպուիմ զանոնք ձգելու խորհիլ, ի՞նչպէս պիտի ապրիմ։ Իմ արհեստ կամ վաճառականութիւն ուսանելս աւելի հիմն է։ Եթէ այս երիտասարդութեան ժամանակը կորսնցնեմ, ասդին անդին, տարի մը հոս, տարի մը հոն, այլեւայլ մարդոց իշխանութեան ներքեւ անցնելիմինչեւ ծերութեանս օրերը, եւ ան ատեն մերժուիմ, ի՞նչ պիտի կրնամ չահիլ որ մեծ ընտանիք մը կերակրեմ։ Թերեւս քանի մը տարիէն ինչ աւելի ուսեալներ ելնեն, եւ իմ եկեղեցիս գրաւուի անոնցմէ ու ինծի ճամբայ տրուի, ի՞նչ պիտի ընեմ անատեն։ Թերեւս ոմանք դան, եւ իմ առնելու թոչակիս աւելի նուազ թոչակով տպրելու յանձնառու ըլլան, եւ ես ստիպուիմ ձգելու այս գործը, ով զիս պիտի ապրեցնէ։ Եթէ Տէրոջը գործին մէջ մնանեմ, եւ քիչ ժամանակուան մէջ մահը յանկարծ հասնի վրաս, իմ սրդիքս որբ եւ անտէրունչ մընան, ով ունիմ որ խնամէ զանոնք։ Թերեւս իմ հովուելու եկեղեցին բազմանալու տեղ նուազի եւ ետ ետ երթայ, պիտի թշուառանամ ան ատեն թէ ես եւ թէ ինծի հետ իմ ընտանիքս»։

Ա.յս եւ ասոնց նման խորհուրդներ եւ կասկածներ վախով կը պաչարեն «կ'երթամ» ըսող երիտասարդին միտքը։ Բայց խիղճը չի հանգարտիր։ Խիղճը հանդարտելու համար երկու բան կ'որոշէ ընելու. մէկը՝ իր կենակցին հետ խորհրդակցելու, եւ միսը՝ Ատուածոյ աղօթք ընելու։ Առաջ կ'երթայ իր կնոջը հարցնելու։ Անոր կինը Սաւուղ Թագաւորին աղջկանը Մեղբողին հարազատ քոյրն է, որ չատ մտիկ արենակցութիւն մըն ալ ունի Ադբայաք Թագաւորին կնկանը հետ։ Երբ կինը լսեց որ իր այրը խօսք տուած է Տէրոջը այդին երթալու, իր բերնէն բառ մը հանելէն առաջ լուռ աչքով նայեցաւ իր էրկանը երեսը, ու նայելէն ետքը կատակախառն քմծիծաղ մ'ալ ցուցուց անոր եւ ըսաւ, «Աչխարհք դպրոց կ'երթայ հանճար ստանալու, դուն դպրոց մտար, եւ ունեցած խելքդ ալ կորսընցուցիր։ Ի՞նչ սկզբունքով խօսք տուիր թէ Տէրոջը այդիին մէջ գործելու պիտի երթաս։ Իմաստուն սկզբունքներու տէր չեղող մարդն ի՞նչ բանի օգտակար է։ Ես տնական հոգը հոգամ, թէ քու խորհուրդներդ բարեկարգեմ»։ Այրը պատասխան կուտայ. «Սիրելի տիկին, ես ալ խօսք տալէս ետքը խորհեցայ որ անյաղթելի դժուարութիւններ կան։ Բայց միշտ ան Ա.յգեպանին ձայնը կը զարնէ ականջիս ըսելով, 'Գնա այգիս' գիշեր ցորեկ, գործ ըրած ատենս, ճամբայ գացած ատենըս, այս ձայնը չի դադրիր, չի նուազիր, կարծես թէ հետզհետէ աւելի կը բարձրանայ ականջիս, 'գնա այգիս'։ Ա.ղնուատհմ տիկին, քանի մը ամիս առաջ դուն ալ համաձայն էիր ինծի հետ Ա.յգին երթալու մասին. բայց հիմայ ինչպէս փոխած ես քու միտքդ, եւ ի՞րը փոխեցիր։ Ձու ականջիդ ձայն չի՞գար թէ 'Որդեակ, գնա իմ այգիս'։»

Տիկինը ըսաւ. «Ա.յն օր որ այնպէս կը խորհէի, մեր գործերը ամէնքն ալ ճամբուդ էին, բան մը չունէինք, ես ալ կ'երթայի, քանի որ այսպէս է մեր ապրուստը, աղեկ է որ Քարոզիչ ըլլանք։ Բայց հիմա Աստուած յաջողութիւն տուաւ, բաւական ստակ կը հահիս, եւ ես միտք ունիմ

ոսկի չարք մը չինելու։ Եթէ աղքատ գեղացւոց մէջ ոսկի չարքով նստիմ, ի՞նչ չնորհք ունի, եւ ես ի՞նչ երջանկութիւն պիտի քաղեմ իմ ոսկիներէն, զարդերէն եւ հագուստներէն, կ'ուզես որ պառուռութիւնը վրաս հասնելէն առաջ պառուիմ, կամ մայրապետի հանդերձով ապրիմ։ Ես չեմ կրնար զոհել պարապ տեղ իմ մատաղ երիտասարդութիւնը։ Եթէ մէկը մեծաքսակ հագուստ մը հագնի կամ ոսկի զարդով երեւնայ, հազար մարդու աչք վրան տընկած կը նային, ամէն մէկը տեսակ մը դատողութիւնով կը դատեն թէ Հովուի կին է, պէտք չէ այսպէս պճնիլ»։ Յետոյ երեսը երկանը դարձուներով ըսաւ, «Պէտք է վաղը չուտով երթաս պատասխանես թէ Չեմ երթար»։ Այրն ըսաւ, «Կ'ամչնամ. քանի որ երթալու խօսք ուսի, ի՞նչպէս ըսեմ թէ Չեմ երթար»։ Կնիկն ըսաւ, «Մի ըսեր թէ Չեմ երթար, մեր ուզածին պէս առաջարկութիւն ըրէ անոր, ան ալ քեզ չի կանչեր։ Գիտցած եղիր, որ վաղը երբ հոն պարտքի ներքեւ իյնաս, ոտակ չեմ կրնար տալ իմ ոսկիներէն, եւ առանց սպասաւորի ալ չեմ կրնար ճամբել»։

Մարդը ուրախացաւ որ բաւական պատճառ ունեցաւ ըսելու, «Կալ գիս հրաժարեալ»։ Իր խիղճը աւելի հանդստացնելու համար աղօթքին մէջ այնպէս խոստովանութիւն ու չանցանքներ կ'ըսէր Աստուծոյ առջին որ Աստուած հասկզի ու ըսէ, «Մի գար»։ Բաղաամին պէս կ'աղօթէր որ Աստուած սպասսխան տայ իրեն թէ «Մի գար»։ Գնաց եւ ըսաւ, «Կալ գիս հրաժարեալ, քանզի իմ տունս իմ ետեւէս չի գար։ Անարգութիւն է իմ աղնուատոհմ տիկնոջս քարոզչական կեանք»։

(Պետ ղաբռնակոէ)

Բաղէշ, 1872. Ս. Դ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հոկտ. 11 րս Յունաց, եւ Հոկտ. 23 րս Լատ. 1872։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Միահաթի փաշա որ Եպարքոսութեան բարձր պաշտօնը կը վարէր՝ հանուեցաւ այն պաշտօնէն, եւ անոր տեղ Մէհմէտ Բիւշտի փաշա առաւ Եպարքոսութիւնը։

Նոր Եպարքոսը ծնած է 1809 ին, եւ Սուլթան Մահմուտի ծառայութեանը մտած է իբր հասարակ գինուոր իր պատանեկութեան առեն։ Ուսում սորվելու մեծ փափաք ունենալով նուիրեց իր պարապոյ ժամանակներն ուսման, եւ գաղիերէն սորվելով սկսաւ գինուորական գիտութեան վրայ դիրքեր այն լեզուէն Թուրքերէնի թարգմանել։ Սուլթան Մահմուտ «Թարգմանիչ գինուորին» վրայով լսելով, քանզի Մէհմէտ սկսած էր այսպէս կոչուիլ, կանչել տուաւ և հաղորդակցութեան աստիճանին բարձրացուց զանի, որ այնուհետեւ իր տաղանդներովը և ճարտարմտութեամբը շարունակ բարձրացաւ աստիճանաւ։ 1853 ին Սպարապետութեան պաշտօնն առաւ, և 1855 ին դարձեալ։ Այս վերջին թուականէն ետքը Մէհմէտ Փաշա ընդունեցաւ Արդարութեան տեսանին նախագահութիւնը և եպարքոսութեան պաշտօնը։ Բայց 10 տարիէ ի վեր չատ քիչ մաս ունեցած էր հաստարակաց գործերու և պաշտօններու մէջ։ Հաստատմութեան և լաւութեան մասին Մէհմէտ փաշա հասարակաց համարումը կը վայելէ, կ'ըսէ Լէվանթ Հէրալտ։

Եպարքոսի փոփոխութենէն առաջ Լեհ փաշա, Նախկին Սպարապետ և ապա կուսակալ Անկիւրիոյ և Սերասքիոյ դաշտերուն, և մասերս՝ Ովվալետ, Նորէն Սպարապետութեան պաշտօնն առաւ։

— Կառավարութիւնը վերջ տալով այն կարգադրութեան որով այս երկրին մէջ ծխախոտոյ առուտուրը տրուած էր Ցոյն ընկերութեան մը, որոշած է այսուհետեւ անձամբ ընել այն առուտուրը. ուստի ընկերութեան ձեռքը գտնուած բոլոր ծխախոտը դնելով կ'ուզէ յիշեալ ապրանքը դնելու եւ վաճառելու, ինչպէս նաեւ անկէ յառաջ գալու եկամուտը հաւաքելու գործը կատարել իր յատուկ գործակալներուն ձեռքով։

— Անցեալ շաբթու Պոսֆորի գեղերէն Մէչնեա կոչուած գեղին մէջ Բումէլի Դազասքերիի տունը Սբ. Երեմի աւազակներու խումբ մը դիշեր ատեն բռնութեամբ մտնելով, 3000 լիրայի արժէք ունեցող ոտակ եւ ինչք յափշտակելով կը տանին։ Այս գողութեան պատճառաւ քանի մը կասկածելի Սբ. Երեմներ բռնուած են, բայց մինչեւ ցարդ ասոնց վրայ այն յանցանքը ստուգուած չէ, ոչ ալ գողցուած ոտացուածներէն բան մը դեռ գտնուած է։

— Անցեալ շաբթու կիրակի առաւօտուն եւ նախընթաց երիկունը Պօլսոյ կողմը 2 հոգի սպանուած է։ Սպաններուղներուն երկուքն ալ նպարավաճառ (պագալ) էին, իսկ սպաններուն մէկը Օսմանցի էր եւ միւսը Պարսիկ։ Օսմանցին բռնուած է, եւ կ'ըսուի թէ աղնուական ընտանիքէ է, բայց ինքզինք տուած ըլլալով գինեմոլութեան, այս ոճիրը գործած է օղւոյն ազդեցութեանը ներքեւ գտնուած ատենը։

— Յունաց Պատրիարքարանը ոտակի կողմանէ մեծ նեղութեան մէջ ինկած ըլլալով, քաղքիս երեւելի Յոյներէն 15 հոգի յիշեալ դժուարութիւնը բառնալու միջոցներուն վրայ խորհելու նպատակաւ Մասնաժողով մը կազմած են։ Սարսափգրութիւն մը բացուելով հոս, բաւական մեծ դումար մը հաւաքուած է։ Զարիֆի եւ Մրիսթաքի էֆէնտի չորս չորս հազար լիրա տուած են, եւ ուրիշ տեղերէ ալ նպաստ պիտի խնդրուի։ Ինչ ոտակ որ հաւքուի, պիտի յանձնուի կղերին եւ աչխարհականներէ բաղկացեալ Մասնաժողովի մը որ պիտի դործածէ իրեն եկած ոտակն, ըստ պիտոյից, դպրոցներու, հիւանդանոցներու եւ ուրիշ ազգային հաստատութեանց։

Աւետարերի համար։

ՍԽԱԼՄԱՆ ՄԸ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

Այս տարուան Աւետարերի 4 րորդ թուով «Ճամբորդութիւն ի Պիլէճիկ» վերնագրով հրատարակուած յօդուածիս մէջ ըսած էի թէ «Պիլէճիկի Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյն օրինազանցութեան մէջ արմատանալուն պատճառը սա է որ այս «եկեղեցին կազմուելէն մինչեւ ցայժմըննաւ մէկու մը իր յանցանացը համար եկեղեցական խրատ և յանդիմանութիւն արուած չէ»։ Բայց յետոյ լինելի ըսուեցաւ թէ իրողութիւնը այնպէս չէր, ուստի և երբ միւս անդամ Պիլէճիկ եկայ, եկեղեցւոյն օրագրութիւնը քննելով տեսայ որ եկեղեցւոյ հաղորդութենէն կտրուած անդամներ կային. հետեւաբար կ'ըսեմ թէ յիշեալ յետադիմութեան պատճառն այն չէ։

Մ. ՏԷՐ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Պիլէճիկ. 1 Հոկտ. 1872։

ՇՈՒԿԱՅԻ ԳԻՆԵՐ

			Դուրսէ
Ձիվիտ, Պէննկալա		օխ.	125—130
Խաճէվ		100 օխ.	1150—1300
Նաբատ փոշի		կենդ.	250—255
» գլուխ		»	305—310
Ծորեն կաթնի Բումէլի		քոռը	27—31
» » Անատոլու		»	28—32
» կակուղ Բումէլի		»	29—32
Թիթեղ		զոյգ սնտուկը	330—360
Պողպատ		սնտ.	215—235
Ամերիկայի Բէհրըլի իւղ.		սնտուկը	95—96
Պղպեղ սեւ		օխ.	10½—11
Երկաթ Անգլ. գաւազան,		կենդինարը	125—130
» » Թիթեղ		»	150—160

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍԻՈՆԱՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷՆ
Խմբագիր Ե. ՊԼԻՍ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զազմազօղլար փողոց, Յակոբեան Խան Թիւ 12